

Õiend Tartu Linnavalitsuse Istungi protokollis kantav otsuse juurde "Seisukoha esitamine linnavolikogu otsuse "Koolivormi või ühtsete riietusnõuete kehtestamise vajaduse ja mõjude uuringu algatamine" eelnõu kohta"

Kohustusliku koolivormi kehtestamise teemadel on viimastel aastatel peetud meedias mitmeid arutelusid ning 2006. aastal viis Sotsiaaldemokraatlik Erakond läbi ka koolivormi puudutava küsitluse, mis saadeti kõikidele Eesti üldhariduskoolide direktoritele. Küsitlusele vastas 148 kooli. Tulemused näitasid, et ainult pooled koolidest toetavad koolivormi ning seda peetakse kõige sobilikumaks 1 - 9. klassini ehk põhikooli ulatuses.

Vormi välimuse koha pealt peeti kõige olulisemaks, et see kajastaks kooli sümboolikaga seotud motiive. Rahastamise küsimuses hajusid vastused kõige rohkem. "Enam-vähem võrdselt toetati, et vormi eest tasuks ainult riik või omavalitsus. Mõnevõrra rohkem oli neid, kes pooldasid, et tasumine võiks olla jagatud riigi, omavalitsuse ja lapsevanema vahel.

Oma arvamust on avaldanud ka Eesti Õpilasesinduste Liit, kes ei ole põhimõtteliselt koolivormide vastu, kuid toetab kindlasti koolide autonoomiat selle küsimuse otsustamisel. Nende arvates on kõikidel koolidel omad traditsioonid ning kui nende hulka kuulub ka koolivorm, siis on see nende koolide omapära ja fenomen, mida ei tohiks lõhkuda üleriigilise vormi kehtestamisega. Üleriigilisi uuringuid õpilaste seas tehtud ei ole.

Arvatakse, et koolivormi kasutamine aitab väärtustada koolikultuuri ja tugevdada ühtsustunnet, olla üheks akadeemilise õhkkonna loomise teguriks ning vähendada sotsiaalset ebavõrdsust.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi on kohalikul omavalitsusel kohustus tagada tasuta põhihariduse omandamise võimalus kõigile oma territooriumil elavatele koolikohustuslikus eas olevatele lastele. Kohustusliku koolivormi sisseviimine aga on lapsevanemate jaoks oluline täiendav kulutus.

Tutvudes erinevate koolivormi kasutusele võtnud koolide hinnakirjadega, võib väita, et jättes koolivormi soetamise ainult lapsevanema kuluks, võib see mõnede jaoks olla üle jõu käiv väljaminek ning sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamise asemel seda hoopis suurendada.

Last erakooli pannes teeb vanem teadliku valiku ning valib oma maksevõimele vastava kooli.

S. Kuusiku poolt näitena toodud Rõuge Põhikoolis, mis on munitsipaalkool, proovitakse koolivormi järk-järgult rakendada. Selleks töötatakse välja toetusskeemi neile, kes koolivormi välja osta ei jõua. Läbirääkimised käivad vallavalitsusega toetuse saamiseks. Tartu linna puhul oleks potentsiaalne toetuse vajajate hulk kordades suurem, kuid linnal puuduvad vahendid täiendavate hariduskulutuste katmiseks. Ainuüksi vesti ja pihiku ostu puhul peab seal koolis arvestama 50 eurose väljaminekuga.

Arvestama peab ka võimalusega, et nn koolivormi toetuse saajad võivad jällegi langeda kiusamise ohvriks, kuigi koolivormi idee kannab just vastupidist ideoloogiat.

Koolides, kus kohustuslikud on kõik koolivormi elemendid, küündib koolivormi maksumus paarisaja euroni. Lisades juurde veel pidulikud vormielemendid ja spordirõivad, on maksumus veelgi kõrgem. (Näited erinevate koolide hindadest: Tallinna Inglise Kolledž: <http://pood.tik.edu.ee/>; Tartu Erakool: <http://baajafu.havike.eenet.ee/tera/meie-kool/sumboolika-ja-koolivorm>, Saku Gümnaasium: <http://sakukoolivorm.shops.pipfrog.com>).

Seega ei saa me kuidagi nõustuda väitega, et koolivorm on odavam, kui tavapärase riietus. Kriitiliselt peaks suhtuma ka võimalusse kasutada nn teise ringi võimalust, kuna see võimalus on jällegi mõeldud eelkõige kehvemal majanduslikul järel olevatele peredele ning suurendaks narrimise ja tõrjutuse ohtu veelgi.

Riietusest tuleneva sotsiaalse tõrjutuse, kakluste, norimiste ja halvustamise ennetamiseks ning vältimiseks on tänapäeva koolides loodud mitmeid efektiivsemaid viise kui kohustuslik koolivorm. Samuti pole kohustusliku koolivormiga võimalik lahendada kõiki sotsiaalseid probleeme, mis on tingitud perede kehvast majanduslikust olukorrast ning on koolikiusamise allikaks. Kõikides Tartu koolides on tööl sotsiaalpedagoogid ja psühholoogid, kelle pädevuses on vastavate probleemidega tegelemine ning selgitus- ja ennetustöö. Tartu lasteaedades ja koolides on asunud rakendama mitmeid sotsiaalset tõrjutust vähendavaid meetodikaid. Näiteks „Kiusamisest vaba lasteaed“ meetodika rakendamisega on alustatud 28 lasteaias.

Leiame, et seni kuni riiklikult pole kehtestatud toetusi koolivormi kasutuselevõtuks, peaks see olema iga kooli enda otsustada. Koolivormi valiku võiks otsustada kooli hoolekogu, arvestades seejuures õpilaste ning lapsevanemate arvamust. Vastavalt vanemate materiaalsetele võimalustele saab kool otsustada, kas koolivorm võetakse kasutusele terviklikult või osaliselt.

Lähtuvalt eelnevast ei pea me mõistlikuks algatada uuringut, et selgitamaks välja õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate aramus ning ootused ühtsest koolivormist või riietusnõuetest ning koostada põhjalikku mõjude analüüsi.